

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**KONTROLLI I LARTË I SHTETIT
KRYETARI**

Adresa: Rruga "Abdi Toptani", nr.1, Tiranë; E-mail: klsh.org.al; Web-site: www.klsh.org.al

Nr.550/8_Prot.

Tiranë, më 13.09.2018

V E N D I M

Nr. 129, Datë 13.09.2018

Për

Auditimin e ushtruar në Qendrën Kombëtare të Biznesit "Mbi auditimin e sistemeve të teknologjisë së informacionit" për periudhën nga data 01.01.2017 deri më datën 31.12.2017.

Nga auditimi i Qendrës Kombëtare të Biznesit (QKB), mbi sistemet e teknologjisë së informacionit, për periudhën nga 01.01.2017-31.12.2017, bazuar në ISSAI 5300, Manualin e Auditimit TIK si dhe praktikat më të mira, u realizua vlerësimi i sistemeve të teknologjisë së informacionit në Qendrën Kombëtare të Biznesit.

Pasi u njoha me Raportin Përfundimtar të Auditimit dhe Projektvendimin e paraqitur nga Grupi i Auditimit të Drejtorisë së Auditimit të Teknologjisë së Informacionit, shpjegimet e dhëna nga subjekti i audituar, si dhe vlerësimet mbi objektivitetin dhe cilësinë e auditimit nga Drejtori i Drejtorisë së mësipërme, Drejtori i Departamentit Juridik dhe Kontrollit të Zbatimit të Standardeve të Auditimit dhe Etikës si dhe Drejtori i Përgjithshëm, në mbështetje të neneve 10, 15, 25 dhe 30, të ligjit nr. 154/2014 miratuar në datën 27.11.2014 "Për Organizimin dhe Funksonimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit",

VENDOSA

I. Të miratoj Raportin Përfundimtar të Auditimit "Për vlerësimin e sistemeve të teknologjisë së informacionit", të ushtruar në Qendrën Kombëtare të Biznesit, sipas Programit të Auditimit nr. 550/2, datë 30.05.2018, miratuar nga Kryetari i Kontrollit të Lartë të Shtetit, për periudhën e aktivitetit nga data 01.01.2017 deri më datën 31.12.2017, me afat auditimi nga 01.06.2018-20.07.2018.

II. Të miratoj rekomandimet për përmirësimin e gjendjes dhe të kërkoj marrjen e masave sa vijon:

A. OPINIONI I AUDITIMIT

Opinionimi mbi funksionimin e Sistemeve të Teknologjisë së Informacionit në Qendrën Kombëtare të Biznesit, është bazuar në ligjin nr. 154/2014, “Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”, ISSAI 5300, Manualin e Auditimit TIK, praktikat më të mira si dhe në Standardet e Auditimit ISSAI 400.

Nga auditimi i funksionimit të Sistemeve të Teknologjisë së Informacionit, sa i takon shkallës së zbatueshmërisë nga subjekti “Qendra Kombëtare e Biznesit”, të ligjeve dhe rregulloreve, politikave, standardeve të vendosura *u konkludua se*, janë marrë masa rregullative dhe organizative për garantimin e shërbimeve dhe funksionaliteteve për të garantuar disponibilitetin e sistemeve të informacionit që disponon, në shërbim të biznesit, por ka edhe mangësi të cilat nuk rezultojnë materiale përsa i përket rëndësisë, konkretisht:

- mbivendosje të akteve ligjore, duke sjellë gjenerim të të dhënave parësore për të njëjtin qëllim nga dy institucionet QKB dhe DPT, në kundërshtim me ligjin “Për bazat e të dhënave shtetërore”, si dhe duke ndikuar negativisht në lehtësimin e procedurave për biznesin;
- mungesë të komunikimit me sistemin e Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve dhe njësitë vendore për shkëmbimet e të dhënave në kohë reale, të cilat rezultojnë si arsye kryesore, për një volum të lartë të përpunimit të të dhënave, përqendruar në zyrat qendrore;
- është dakordësuar që kodet NVE (Nace) të dërgohen elektronikisht nga DPT në QKB-së, të azhurnuara në rast verifikimi dhe konstatimi nga Administrata Tatimore, në një kohë që këto të dhëna në Regjistrin Tregtar reflektohen si të dhëna parësore që i përkasin themelimit dhe veprimtarisë së subjekteve tregtare kodet NVE (NACE), referuar VKM nr. 863, datë 21.10.2015 “Për krijimin e bazës të të dhënave shtetërore të qendrës kombëtare të regjistrimit, regjistri tregtar”;
- një nivel të gabimit të inputit, si rezultat i mosfunksionimit në masën e duhur të sistemit të kontrollit të brendshëm;

B. PROPOZIME PËR NDRYSHIME APO PËRMIRËSIME NË LEGJISLACIONIN NË FUQI

1. Gjetje nga auditimi:

Nga auditimi lidhur me të dhënat për pasqyrat financiare të subjekteve dhe raportet e auditit/veprimtarisë është konstatuar se:

1. Këto të dhëna janë parësore në regjistrin e biznesit në QKR, në përputhje me nenin 43, germa a, të ligjit nr. 9723, datë “Për Qendrën Kombëtare të Regjistrimit” i përditësuar, si dhe VKM nr. 863, datë 21.10.2015 “Për krijimin e bazës të të dhënave shtetërore të Qendrës Kombëtare të Regjistrimit, regjistri tregtar”. Afati përfundimtar për depozitimin e tyre, sipas nenit 43, germa a, është data 31 Korrik e çdo viti, në të kundërt ndaj subjektit vendoset gjoba prej 15,000 lekë bazuar në nenin 74, pika 3.
2. Pasqyrat financiare dhe raportet e auditimit/veprimtarisë janë të detyrueshme për t’u plotësuar edhe në sistemin tatimor të DPT sipas nenit 29 të ligjit nr. 8438, datë 28.12.1998 “Për tatimin mbi të ardhurat” i ndryshuar. DPT ushtron kontroll mbi elementët e pasqyrave financiare, lejon ose jo ndryshimin e tyre dhe i certifikon ato.
3. Pasqyrat financiare dhe raportet e auditimit/veprimtarisë përmbajnë të dhëna që sipas nenit 25 i ligjit nr. 9920, datë 19.05.2008 “Për procedurat tatimore në Republikën e Shqipërisë ” i ndryshuar, i nënshtrohen kushteve të konfidencialitetit, ndërkohë që po të njëjtat të dhëna të

subjekteve në QKB kërkohen të dorëzohen brenda afateve të përcaktuara me ligj e me gjoba në rast mos përmbushje në shërbim të transparencës.

4. Bazat ligjore të dy institucioneve i kërkojnë biznesit të njëjtën të dhënë të klasifikuar si parësore, të paraqitet në dy sisteme të ndryshme, tek ai i regjistrit të biznesit në QKB si dhe ai tatimor në DPT, çfarë bie ndesh me nenin 7 të ligjit nr. 10325, datë 23.09.2010 “Për bazat e të dhënave shtetërore”.
5. QKB dhe DPT janë dakordësuar me marrëveshjen nr. 1242/1, datë 07.09.2017, pa marrë parasysh faktin që transparenca mbi të dhënat e subjekteve në QKB e zhbën konfidencialitetin për të njëjtat subjekte në DPT.
6. Subjektet dorëzimin e pasqyrave financiare e kryejnë në dy institucionet (QKB/DPT), ku që prej vitit 2015 për llogari të QKB, e kryen nëpërmjet portalit e-albania (para këtij viti këto veprime kryheshin në sportel), ndërsa për llogari të DPT në sistemin tatimor i cili është dhe përgjegjës për vënien në dijeni të QKB për subjektet që kanë këtë detyrim.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

1.1. Rekomandimi: Ministria e Financave në bashkëpunim me Qendrën Kombëtare të Biznesit dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve, të shqyrtojë mbivendosjet e mësipërme ligjore, përta i përket deklarimit të pasqyrave financiare, e cila rezulton si e dhënë parësore në dy institucione (QKB/DPT), si rezultat i kërkesave ligjore respektive: ligji nr. 9723, datë 03.05.2007 “Për qendrën kombëtare të regjistrimit” i përditësuar dhe ligji nr. 9920, datë 19.05.2008 “Për procedurat tatimore në Republikën e Shqipërisë ” i ndryshuar, gjë e cila vjen në kundërshtim edhe me ligjin nr. 10325, datë 23.09.2010 “Për bazat e të dhënave shtetërore”, konkretisht me: nenin 4 “Krijimi i bazës së të dhënave shtetërore”, pika 3, ku cilësohet:

“Ndalohet krijimi i bazave të të dhënave shtetërore të veçanta për të njëjtin informacion ose qëllim”.

nenin 7 “Të dhënat parësore dhe dytësore” ku cilësohet:

“Baza e të dhënave shtetërore përmban të dhënat parësore dhe të dhënat dytësore.

a) Të dhënat parësore të një baze të dhënash shtetërore janë informacione specifike, të mbledhura nga institucioni administrues, në përputhje me aktin e krijimit.

b) Të dhënat dytësore janë të dhënat që merren nga një bazë tjetër të dhënash, ku ato janë parësore”

Menjëherë

C. MASA ORGANIZATIVE:

1. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi lidhur me Planin Strategjik të Teknologjisë së Informacionit rezulton se, Qendra Kombëtare e Biznesit nuk ka të ndërtuar një Plan Strategjik të Teknologjisë së Informacionit, çfarë sjell mos pasqyrimin të qartë të objektivave të QKB, lidhur me sigurinë institucionale dhe infrastrukturën TIK, objektivat strategjike për burimet njerëzore të strukturës së TIK në QKB, si dhe në degët rajonale në lidhje me burimet e nevojshme për ngritjen, zhvillimin dhe mirëmbajtjen e tyre.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

1.1. Rekomandimi: QKB në bashkëpunim me Drejtorinë e Inovacionit dhe Regjistrave si dhe me strukturat këshilluese mbi TIK, të marrë masa për hartimin e Planit Strategjik të Teknologjisë së Informacionit, ku të adresohen qartë objektivat e institucionit, duke marrë në konsideratë

kohën, burimet e nevojshme dhe rishikimin vjetor të indikatorëve të performancës së ecurisë së objektivave.

Brenda vitit 2018 dhe në vijimësi

2. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi lidhur me Planin e Rimëkëmbjes nga Katastrofat, QKB si institucion që administron të dhëna me rëndësi për regjistrimin dhe licencimin në dy sisteme informacioni (QKR dhe QKL), përcaktuar në ligjin organik që rregullon regjistrimin dhe licencimin e biznesit, rezulton se nuk ka qendër të rimëkëmbjes nga katastrofat (DRC) për serverat e sistemeve QKR dhe QKL të cilët hostohen tek data centeri i AKSHI-t, si dhe nuk ka të hartuar një plan të politikave të vazhdueshmërisë së biznesit (BCP) dhe dokumentim mbi planin e rimëkëmbjes nga katastrofa (DRC).

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

2.1. Rekomandimi: QKB, duke marrë në konsideratë kohën dhe burimet e nevojshme të marrë masa për ndërtimin dhe hartimin e Planeve të Vazhdimësisë së Institucionit, duke përfshirë planet për backup dhe rimëkëmbjen nga katastrofat për sistemet, pajisjet kompjuterike dhe të dhënat, hartimin e planit të sigurisë së informacionit dhe implementimin e tij, duke përfshirë ndarjen e detyrave/përgjegjësisë të sigurisë në TIK. Planifikimi dhe testimi i sistemeve TIK të kryhet në përputhje me kërkesat për të cilat këto sisteme ndërtohen.

Menjëherë dhe në vijimësi

3. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi dokumentimin e regjistrimit elektronik të Licencave, Lejeve dhe Autorizimeve si bazë të dhënash shtetërore rezulton se, ky regjistër është i pa miratuar me akte ligjore.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

3.1. Rekomandimi: AKSHI të marrë masa për nxjerrjen e akteve ligjore për miratimin e Regjistrimit elektronik të Licencave, Lejeve dhe Autorizimeve si autoritet rregullator koordinues, përgjegjës për përpunimin, përditësimin dhe standardizimin e procedurave dhe rregullave për krijimin, regjistrimin, përfundimin e funksionimit, administrimin, ndërveprimin dhe sigurinë e bazave të të dhënave shtetërore dhe elementëve të tjerë specifikë që lidhen me këto procese.

Menjëherë

4. Gjetje nga auditimi: Rregullorja e Teknologjisë së Informacionit është e pa miratuar, ndërkohë që Drejtoria e Inovacionit dhe Regjistrave e ka mbështetur aktivitetin e saj në këtë rregullore. Me miratimin dhe futjen në fuqi të VKM nr. 673, datë 22.11.2017 “Për riorganizimin e Agjencisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit”, rregulloret e miratuara nga QKB nuk janë efëcente dhe efektive për t’u përdorur dhe do të duhet t’u nënshtrohen një rishikimi të hollësishëm, duke reflektuar ndryshimet që do të ndodhin në strukturë, në përshkrimet e punës dhe në ndarjen e përgjegjësisë të gjithsecilit, për t’u përshtatur me kërkesat e kësaj VKM-je. Drejtoria e Inovacionit dhe Regjistrave në QKB është një nga strukturat që preket nga miratimi dhe futja në fuqi e VKM-s nr. 673 ku sipas së cilës, stafi TI dhe pajisjet kalojnë në varësi të ASKHI-it.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

4.1. Rekomandimi: QKB të marrë masa për hartimin e një Rregulloreje të Përgjithshme mbi Teknologjinë e Informacionit në QKB, në të cilën të identifikohen të gjitha operacionet TIK në institucion, afatet dhe burimet e nevojshme për çdo veprimtari. Hartimi i kësaj Rregulloreje të marrë në konsideratë të gjitha rregulloret e miratuara dhe kërkesat që vijnë si rezultat i futjes në fuqi të VKM-s 673, datë 22.11.2018 si dhe legjislacionin e Teknologjisë, Informacionit dhe Komunikimit në Shqipëri.

Brenda vitit 2018 dhe në vijimësi

5. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi lidhur me identifikimin dhe menaxhimin e risqeve në teknologjinë e informacionit rezulton se regjistri i riskut në QKB nuk është i përditësuar (update) me risqet e reja të brendshme dhe të jashtme që mund të jenë shfaqur, si dhe nuk ka identifikuar ndikimin e këtyre risqeve në institucion. Regjistri i riskut ka të pasqyruara të njëjtat fusha të përsëritura për tre vitet e fundit duke e bërë jo efektiv dhe jo eficient reduktimin e risqeve, në mospërputhje me nenet 19-21 të ligjit nr. 10296, datë 08.07.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, i ndryshuar, udhëzimi nr. 30, datë 27.12.2011 “Për menaxhimin e aktiveve në njësitë e sektorit publik”, i ndryshuar, udhëzimi nr. 21, datë 25.10.2016 “Për nëpunësit zbatues të të gjitha niveleve”, Udhëzimi i Ministrit të Financave nr. 16, datë 20.07.2016 “Për përgjegjësitë dhe detyrat e koordinatorit të menaxhimit financiar dhe kontrollit dhe koordinatorit të riskut në njësitë publike”.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

5.1. Rekomandimi: QKB në bashkëpunim me Drejtorinë e Inovacionit dhe Regjistrave si dhe me strukturat këshilluese mbi TIK, të marrin masat e nevojshme për përditësimin dhe dokumentimin e regjistrit të risqeve dhe të marrin masa për hartimin dhe dokumentimin e një plani veprimi për minimizimin/ parandalimin e risqeve të identifikuar, si dhe të bëhet monitorimi periodik i zbatimit të këtyre masave.

Brenda vitit 2018 dhe në vijimësi

6. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi veprimet operationale rezulton se, thjeshtimi i veprimeve në sportel ka deleguar fluksin tek regjistruesit, që aktualisht duhet të kalojnë çdo veprim në miratim edhe kur risku është i ulët, ose i pa konsiderueshëm. Në ndërtimin e sistemeve QKB nuk ka marrë në konsideratë miratimin e thjeshtë (simple approve), në momentin e aplikimit për krijime, apo ndryshime të elementëve të caktuar të regjistrit që janë lehtësisht të verifikueshëm që në sportel.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

6.1. Rekomandimi: QKB të analizojë nevojën për miratim të veprimeve operationale me risk të ulët, për të gjitha llojet e sporteleve përfshirë dhe shërbimin online të e-albania, për kalimin me miratim të thjeshtë në sportel, në funksion të një menaxhimi më të mirë të kërkesave nga biznesi, si dhe të burimeve njerëzore që vetë institucioni disponon.

Menjëherë

7. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi hartimin e marrëveshjes për komunikimin elektronik rezulton se, ndërmjet QKB dhe DPT marrëveshja për ndërveprimin e të dhënave, është nënshkruar pa përfshirjen e Autoritetit Rregullator Koordinues, si institucioni përgjegjës për përpunimin, përditësimin dhe standardizimin e procedurave dhe rregullave për krijimin,

regjistrimin, përfundimin e funksionimit, administrimin, ndërveprimin dhe sigurinë e bazave të dhënave shtetërore dhe elementëve të tjerë specifikë që lidhen me këto procese bazuar në nenin 10/pika 1,2 të ligjit nr. 10325, datë 23.09.2010 “Për bazat e të dhënave shtetërore”.

Gjithashtu, ndërmjet QKB dhe DPT ende nuk rezulton të jetë zyrtarizuar ndonjë protokoll komunikimi apo ndërveprimi të dhënash për lehtësimin e procedurave, konsultimin si dhe leximin në mënyrë të ndërsjellët në zbatim të objektit të marrëveshjes neni 3, pika 3.2 në të cilën citohet se: “.....nëpërmjet hapave të detajuar në Protokollin e Shkëmbimit Elektronik i cili është pjesë përbërëse e kësaj marrëveshje”.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

7.1. Rekomandimi: Nga ana e QKB dhe DPT të merren masa për rishikimin e marrëveshjes me nr. 12420/1, datë 07.09.2017 në lidhje me ndërtimin e protokollit të komunikimit në një kohë sa më të shkurtër, për përmirësimin në kohë të afateve të përgjigjes së institucioneve tek njëri-tjetri, si dhe përfshirjen e autoriteti rregullator koordinues në rishikimin e saj.

Menjëherë

8. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi ka rezultuar se QKB-së, nuk i është mundësuar leximi i detyrimeve tatimore në kohë reale në sistemin e DPT, në kundërshtim me objektin e marrëveshjes me nr. 12420/1, datë 07.09.2017. Konkretisht, në lidhje me leximin e të dhënave në DPT për situatën aktuale tatimore të subjekteve që aplikojnë për çregjistrim, rezulton se aplikimet për çregjistrim nga QKB dërgohen në kohë reale në DPT dhe me shkresë zyrtare në njësitë vendore. DPT dhe njësitë vendore i përgjigjen kërkesës së QKB në lidhje me detyrimet e subjektit që ka aplikuar për çregjistrim me shkresë zyrtare dhe jo nëpërmjet sistemit.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

8.1. Rekomandimi: DPT, si palë në marrëveshjen e lidhur me QKB, të marrë masa që në zbatim të marrëveshjes me QKB nr. 12420/1, datë 07.09.2017, të mundësojë QKB-së, nëpërmjet ndërveprimit të të dhënave, leximin në kohë reale, të situatës aktuale tatimore.

Menjëherë

9. Gjetje nga auditimi: Në marrëveshjen ndërmjet palëve është dakordësuar që kodet NVE (Nace) të dërgohen elektronikisht nga DPT në QKB-së, të azhurnuara në rast verifikimi dhe konstatimi nga Administrata Tatimore, në një kohë që këto të dhëna në Regjistrin Tregtar reflektohen si të dhëna parësore që i përkasin themelimit dhe veprimtarisë së subjekteve tregtare kodet NVE (NACE), referuar VKM nr. 863, datë 21.10.2015 “Për krijimin e bazës të të dhënave shtetërore të qendrës kombëtare të regjistrimit, regjistri tregtar”.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

9.1. Rekomandimi: QKB në bashkëpunim me DPT, të marrë masa për rishikimin e pikës 4.4 të Marrëveshjes me nr. 12420/1, datë 07.09.2017, në të cilën të cilësohet se e drejta e DPT për kodet NACE është reklamimi pranë QKB, i rasteve të konstatuara gjatë kontrolleve në terren nga Administrata Tatimore, ku ushtrimi i aktivitetit nga ana e subjekteve është në ndryshim nga ai i deklaruar.

Pasqyrimi i ndryshimit të objektit të veprimtarisë së subjektit (kodi NACE) është detyrim i QKB, pasi është e dhënë parësore në sistemin e regjistrimit të biznesit, ndryshim i cili nga QKB nëpërmjet ndërveprimit të sistemeve automatikisht ti pasqyrohet DPT-së.

Menjëherë

10. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i ndërveprimit për elementë të rëndësishëm rezultoi se DPT nuk merr nga QKB të dhëna në kohë reale, por nëpërmjet postës elektronike me komunikime periodike javore për:

- Aplikimet për aktivizim;
- Fillimin e procedurave për likuidim;
- Bashkim me përthithje;
- Ndarjen e shoqërisë;
- Shndërrimin e shoqërisë.

10.1. Rekomandimi: QKB në bashkëpunim me DPT të përfshijnë në protokollin e komunikimit elektronik dhe të realizojë shkëmbimin në kohë reale ndërmjet sistemeve, të dhënat që marrin periodikisht, për një pasqyrim sa më të saktë dhe në një afat të shkurtër për:

- Aplikimet për aktivizim;
- Fillimin e procedurave për likuidim;
- Bashkim me përthithje;
- Ndarjen e shoqërisë;
- Shndërrimin e shoqërisë.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

Menjëherë

11. Gjetje nga auditimi: Nga trajtimi i incidenteve dhe gabimeve ka rezultuar se, QKB nuk ka të dokumentuar dhe implementuar një procedurë të standardizuar për kontrollin e ndryshimeve në infrastrukturë dhe në sistemet e TIK në institucion. Situata në QKB dhe në degët rajonale, për periudhën nën auditim, menaxhohet mbi baza ngjarjesh. Gjithashtu, nuk disponohet procedurë për iniciimin, rishikimin dhe aprovimin e ndryshimeve, klasifikimin e tyre sipas rëndësisë, ndarjen e detyrave dhe përgjegjësiave për kryerjen e ndryshimeve (update, upgrade, etj.), struktura kontrolli për verifikimin e efektivitetit të ndryshimeve të kryera, procedura për ndryshimet emergjente si dhe dokumentimin e të gjithë procesit të ndryshimeve, duke përfshirë dhe incidentet që vijnë nga ndërveprimi i të dhënave.

Nga auditimi rezulton se mungon formati kur çështja hapet nga vetë punonjësit në zbatim të urdhrave apo vendimeve të ndryshme që janë detyruese për zbatim.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

11.1. Rekomandimi: QKB të marrë masa organizative lidhur me hartimin dhe vënien në funksion të rregullores për trajtimin e incidenteve dhe gabime, masave shtesë, personat përgjegjës si dhe afatet për ngjarje të pa parishikuara, të cilat mund të ndodhin gjatë punës me veprime operacionale. Në rregullore të përfshihen dhe veprimet, që vijnë si rezultat i vendimeve të ndryshme detyruese për ekzekutim, si dhe ndryshimet që ndodhin brenda për brenda TIK.

Menjëherë

12. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatuan disa parregullsi në inputet e QKL. Për vitet 2015-2017, në fushën “Tipi i Subjektit”, plotësimi i fushës nuk është i unifikuar. Saktësisht kjo fushë është plotësuar me statusin “Shoqëri Aksionare” si dhe “Shoqëri Aksionare”. Gjithashtu kjo fushë është plotësuar me statusin “Shoqëri me përgjegjësi të kufizuar” si dhe e shkurtuar “Shpk”. Edhe pse për rastet e cituara, në thelb statusi juridik mbetet i njëjtë, kjo qasje rrit mundësinë në deklarinimin e statistikave të gabuara nga ana e institucionit të Qendrës Kombëtare të Biznesit.

- Për vitet 2015-2017, në 19 raste mosha e aplikantit për marrjen e licencës është nën 18 vjeç, pra pa zotësi të plotë juridike për të vepruar. Saktësisht u konstatuan 12 raste për vitin 2015, 6

raste për vitin 2016 dhe 1 rast për vitin 2017. Gjithashtu në 10 raste u konstatua se data e lindjes së aplikantit i përket së ardhmes. Saktësisht 5 raste për vitin 2015 dhe 5 raste për vitin 2016.

- Një pjesë e fushave të plotësuara kanë vlerën "NULL". Saktësisht fushat: "Adresa e e-mail", "Gjinia", "TechDirector Name", "Economic Activity", "Description of Activity". Pra fushat nuk kanë të dhënat e kërkuara, e për pasojë informacioni i plotë për këto raste nuk ekziston.

- Për vitin 2016, në 3831 raste nga 4095 në total, fusha "Sasia e paguar" rezulton datë. Normalisht kjo fushë duhet të jetë e plotësuar me vlerat "100", "50" ose "NULL".

- Për vitet 2015-2018, u konstatua se fusha "NID" nuk është plotësuar gjithnjë në mënyrë korrekte, pasi në mjaft raste është plotësuar me numrin e letërnjoftimit apo numrin e pasaportës.

- Për vitet 2015- 2018, u konstatuan 241 raste të veprimeve të dublikuara. Saktësisht për vitin 2015 rezultojnë 33 veprime të dublikuara, për vitin 2016 rezultojnë 19 raste, për vitin 2017 rezultojnë 122 raste dhe 2018 rezultojnë 67 raste.

Më hollësisht trajtuar në pikën 4, faqe nr. 53-61 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

12.1. Rekomandimi: QKB të marrë masa për analizimin e anomalive të konstatuara nga auditimi i inputeve të të dhënave në QKL, duke përcaktuar përgjegjësitë, si dhe të marrë masa për krijimin e kontrolleve parandaluese në të ardhmen me qëllim regjistrimin, mbajtjen dhe raportimin e saktë të të dhënave.

-QKB të marrë masa për përcaktimin e fushave "Mandatory fields", apo shtimin në këtë kategori të fushave të përmendura, të cilat në opinion të grupit të auditimit janë të rëndësishme për dhënien e një pasqyre sa më të plotë të bizneseve.

Menjëherë dhe në vijimësi

13. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatuan disa parregullsi në inputet e Regjistrit Tregtar. Për vitet 2015-2018, u konstatuan 52 raste në të cilat forma ligjore nuk është e përcaktuar. Saktësisht për vitin 2015 rezultojnë 18 raste, për vitin 2016 rezultojnë 13 raste, për vitin 2017 rezultojnë 8 raste dhe 2018 rezultojnë 13 raste.

- Për vitet 2015-2018, u konstatuan 197 raste në të cilat fusha "NACE_ID" si dhe "NACE_PARENT" nuk janë të përcaktuara. Saktësisht për vitin 2015 rezultojnë 156 raste, për vitin 2016 rezultojnë 7 raste, për vitin 2017 rezultojnë 26 raste dhe 2018 rezultojnë 8 raste.

Më hollësisht trajtuar në pikën 4, faqe nr. 53-61 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

13.1. Rekomandimi: QKB të marrë masa për analizimin e anomalive të konstatuara nga auditimi i inputeve të të dhënave në Regjistrin Tregtar, duke përcaktuar përgjegjësitë, si dhe të marrë masa për krijimin e kontrolleve parandaluese në të ardhmen me qëllim regjistrimin, mbajtjen dhe raportimin e saktë të të dhënave.

Menjëherë dhe në vijimësi

14. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i menaxhimit të shërbimeve TIK dhe dhënies së sportit, ka rezultuar se, në mungesë të strukturës/sectorit Help Desk në QKB, nuk sigurohet menaxhimi i shërbimeve TIK dhe plotësimi i kërkesave të përdoruesve të institucionit si dhe degëve rajonale. Duke parë rëndësinë e QKB-së, në dhënien e shërbimeve për biznesin, duhej të gjendej mënyra për dhënie sporti, ku të përcaktoheshin detyrat dhe përgjegjësitë e gjithsecilit për të garantuar dhe siguruar cilësinë e shërbimeve ndaj biznesit dhe qytetarëve.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

14.1. Rekomandimi: QKB, duke marrë në konsideratë kohën dhe burimet e nevojshme, të marrë masa për dhënien e sportit, për plotësimin e kërkesave të përdoruesve të institucionit dhe degëve rajonale për të siguruar cilësinë e shërbimeve ndaj biznesit dhe qytetarëve.

Në vijimësi

15. Gjetje nga auditimi: Mungesa e trajnimeve dhe planifikimi i trajnimeve. Nga auditimi i burimeve njerëzore në strukturën e TIK dhe menaxhimi i kapaciteteve të personelit që ka akses në asetet e informacionit të QKB në mënyrë që të jetë i vetëdijshëm për rregullat dhe standardet e sigurisë dhe të jenë të aftë t'i zbatojnë dhe ndjekin ato gjatë punës së tyre u konstatua se:

- Drejtoria e Inovacionit dhe Regjistrave ka mungesa në personel;
- QKB dhe Drejtoria e Inovacionit dhe Regjistrave nuk ka një analizë të nevojave për trajnim të stafit të drejtorisë dhe nuk ka plan për trajnime. Stafi i Drejtorisë së Inovacionit dhe Regjistrave nuk ka kryer asnjë ditë trajnim për sistemet, sigurinë dhe teknologjinë e informacionit, etj.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

15.1. Rekomandimi: QKB të marrë masa për menaxhimin e burimeve njerëzore, duke plotësuar nevojat për trajnime të stafit të Drejtorisë së Inovacionit dhe Regjistrave, si dhe të hartojë plane dhe politika për zhvillimin e trajnimeve në lidhje me sistemet, sigurinë dhe teknologjinë e informacionit.

Në vijimësi

16. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi u konstatuan mungesa në kapacitetet e serverëve si më poshtë:

- Serverat kanë mungesë në hapësirat fizike dhe logjike, duke ndikuar në performancën dhe mbarëvajtje e sistemeve, si dhe duke rrezikuar në humbjen e të dhënave. Transactional backup nuk bëhet për shkak të mungesës së hapësirave në serverin e databazës.
- Backup-i i sistemit të regjistrat të biznesit, realizohet në mënyrë manuale nga punonjësit e Drejtorisë së Inovacionit dhe Regjistrave.
- Disa nga volumet Hdd nuk janë të konfiguruar në redundant RAID, gjë e cila mund të sjellë humbje të dhënash në raste aksidentesh apo në raste të dështimit të një Hdd, etj.
- Serverat e sistemit QKL për shkak të mungesës së suportit nga ana e prodhuesit kanë kaluar në status “retired”.
- Upgrade-imi i SQL Servers në versione më të reja nuk mund të realizohet, për arsye të mungesës së kapaciteteve të vetë serverave dhe kushteve të tjera optimale, që kërkohen për të kaluar në versione më të reja.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

16.1. Rekomandimi: QKB në bashkëpunim me Drejtorinë e Inovacionit dhe Regjistrave si dhe me strukturat këshilluese mbi TIK, të marrin masa për:

- analizimin dhe dokumentimin e situatës së krijuar dhe krijimin e kushteve optimale mbi rritjen e kapaciteteve (hapësirave storage) të serverave të sistemeve për të siguruar mbarëvajtjen e sistemeve dhe vazhdimësinë e ofrimit të shërbimeve pa ndërprerje;
- kryerjen backup-it të particioneve të konsideruara kritike dhe klasifikimin e të dhënave të rëndësishme;
- kryerjen e konfigurimeve përkatëse të Hdd-ve ose volumeve që nuk janë të konfiguruar si redundant RAID.

Menjëherë dhe në vijimësi

17. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi i portalit rezultoi se, nuk përdoret një lidhje e sigurt (connection security) HTTPS (HyperText Transfer Protocol Secure) (Not secure status) që do të thotë se serveri i faqes së internetit nuk përdor një certifikatë sigurie për të vërtetuar identitetin e internetit në shfletues, si Chrome. Në mungesë të kësaj certifikate mund të ndodhë humbja e privatësisë, ndryshimit të informacionit që merret ose jepet me anë të këtij portali.

Më hollësisht trajtuar në pikën 3, faqe nr. 39-53 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

17.1. Rekomandimi: QKB në bashkëpunim me strukturat përgjegjëse për mbarëvajtjen e faqes web, të marrin masa për përmirësimin e faqes web me elementët përkatës të sigurisë (certifikatën e sigurisë) së navigimit online për të rritur sigurinë dhe ndihmesën ndaj qytetarëve. Të kihet parasysh që në të ardhmen të shtohen elementë inovativ në faqen web për ta bërë atë sa më interaktive dhe ndihmëse për qytetarët.

Brenda vitit 2018 dhe në vijimësi

18. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi mbi diagramat e rrjedhës së informacionit rezultoi se, nuk janë përfshirë statuset e aplikimit për të gjitha rastet nga vjen aplikimi, duke qenë se aplikimet vijnë jo vetëm nga sporteli, por dhe nga portali e-albania, si dhe hapat që duhet të ndiqen kur:

- a. Regjistruesi refuzon miratimin e një veprimi duke kërkuar nga sporteli i QKB të bëhen plotësimet e nevojshme.
- b. Aplikimi vjen nga portali qeveritar E-albania

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

18.1. Rekomandimi: QKB të pasqyrojë veprimet e pa dokumentuara që ndodhin gjatë rrjedhës së informacionit, që menaxhohet nëpërmjet sistemit, si dhe të kryejë pasqyrimin e ndryshimeve në të gjithë manualët apo udhëzuesit që disponon për përdorimin e sistemeve.

Menjëherë

19. Gjetje nga auditimi: Nga auditimi rezultojnë të pa standardizuar formularët për 56 shërbime për regjistrin e biznesit, si dhe 6 shërbime për regjistrin e Licencave/Lejeve dhe Autorizimeve.

Më hollësisht trajtuar në pikën 2, faqe nr. 24-39 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

19.1. Rekomandimi: QKB të analizojë të gjitha mundësitë operationale dhe ato financiare duke renditur grupimin e formularëve nga prioriteti me i lartë, për standardizimin e formularëve që kanë numër të madh aplikimesh.

Në vijimësi

20. Gjetje nga Auditimi: Nga auditimi ka rezultuar se komisionet përgjegjëse për mbikëqyrjen e zbatimit të kontratave, nuk kanë dokumentuar kryerjen e matjeve në lidhje me cilësinë e shërbimit. Nga strukturat përgjegjëse për mbikëqyrjen e zbatimit të kontratës, nuk u paraqit asnjë dokument, apo e dhënë, ku të vërtetohej se nga ana e tyre është përmbushur kjo detyrë. Gjithashtu, ka rezultuar se nuk janë mbajtur Procesverbale të kontrolleve të kryera për zbatimin e kontratës dhe të pranimit të shërbimit.

Më hollësisht trajtuar në pikën 1, faqe nr. 11-24 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

20.1. Rekomandim: QKB, në cilësinë e Autoritetit Kontraktor, si dhe struktura përgjegjëse për zbatimin e kontratave të marrin masa për dokumentimin e të gjithë hapave, kontrolleve, testeve të kryera gjatë mbikëqyrjes së zbatimit të kontratave.

Në vijimësi

21. Gjetje nga Auditimi: Nga auditimi rezultoi se ka mospërputhje midis stafit të deklaruar nga operatori ekonomik fitues në dokumentet tenderit, me stafin i cili realisht ka kryer mirëmbajtjen e sistemit. Kjo ka ndodhur pasi, nga strukturat përgjegjëse për mbikëqyrjen e zbatimit të kontratave, nuk është kryer verifikim mbi stafin e kontraktuesit, i cili ka kryer mirëmbajtjen e shërbimit, sipas kontratave përkatëse. Konkretisht, konfirmimin e marrëdhënies së punës me kontraktuesin si, kontrata pune, formulari E-sig; kapacitetin tekniko-profesional si, diploma dhe certifikata, në raport me atë të deklaruar në DT nga (kontraktuesi), me qëllim marrjen e sigurisë se shërbimi i kontraktuar do të kryhet me cilësi.

Më hollësisht trajtuar në pikën 1, faqe nr. 11-24 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

21.1. Rekomandimi: QKB në cilësinë e Autoritetit Kontraktor, si dhe struktura përgjegjëse për zbatimin e kontratës, duhet të marrë masa që nga ana e subjektit kontraktues, i cili do të realizojë MNSH, të deklarohet përbërja e stafit që do të kryejë mirëmbajtjen e sistemeve TIK, me qëllim verifikimin e tij, në lidhje me marrëdhënien e punës me kontraktuesin si dhe kapacitetin tekniko-profesional, në raport me atë të deklaruar në dokumentet e tenderit nga operatori ekonomik i shpallur fitues (kontraktuesi).

Në vijimësi

22. Gjetje nga Auditimi: Nga auditimi u konstatua se personeli kompanive kontraktuese, i cili është caktuar për kryerjen e këtij shërbimi, nuk është dokumentuar ruajtja e kofidencialitetit të të dhënave, pavarësisht se në kontratat e lidhura në nenet përkatëse është cilësuar domosdoshmëria e ruajtjes së të dhënave nga të dy palët. Nga këqyrja e dokumentacionit rezultoi se, nuk ka asnjë dokument i cili vërteton përmbushjen e këtij kushti të kontratave, nga ana e stafit të kontraktuesve, të cilët kanë akses në sistem, për shkak të detyrës.

Më hollësisht trajtuar në pikën 1, faqe nr. 11-24 të Raportit Përfundimtar të Auditimit.

22.1. Rekomandimi: QKB, në cilësinë e Autoritetit Kontraktor, të marrë masa që për të gjithë personat e deklaruar nga Kontraktuesi, se do të jenë pjesë e stafit që do të zbatojë Marrëveshjet e Nivelit të Shërbimit, të kërkojë të paraqesin paraprakisht deklaratë për ruajtjen e kofidencialitetit të të dhënave të kontraktorit (QKB).

Në vijimësi

Me ndjekjen dhe kontrollin e zbatimit të detyrave dhe masave të përcaktuara në këtë vendim ngarkohet Drejtoria e Auditimit të Teknologjisë së Informacionit.

BUJAR LESKAJ

KRYETAR